

Jeziro Solińskie

Zalew soliński jest największym w Polsce sztucznym zbiornikiem wodnym retencyjno-energetycznym o rekordowej pojemności 474 mln m³, powierzchni 22 km² i linii brzegowej 156 km. Powstał jako odpowiedź na potrzebę ochrony doliny Sanu przed powodzią. Jego utworzenie, podobnie jak wysiedlenia ludności w latach 1945-47, zdecydowało o współczesnym obliczu Bieszczadów i zapoczątkowało pisanie niemal od początku historii tego regionu.

Pomysł budowy zrodził się już w okresie międzywojennym, a twórcą koncepcji zbiornika wodnego na Sanie w Solinie, jak również w Myczkowcach, był prof. Karol Pomianowski, jeden z najwybitniejszych w owym czasie hydroenergetyków i hydrologów w Polsce.

Na początku lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku okolice Soliny stały się bodaj największym placem budowy Polski Ludowej. W szczytowym okresie pracowało tutaj około 2 tysięcy ludzi z całego kraju. Wśród nich Kazimierz Orłoś, radca prawny na budowie, znany jednak bardziej jako autor książki „Cudowna melina”, groteskowo opisującej rzeczywistość głębokiej prowincji. Tutaj także powstawały przynajmniej w części książki Pawła Jasienicy, odwiedzającego pracującą przy budowie zbiornika córkę Ewę Beyer. Natomiast sam plac budowy posłużył jako scenografia do filmu „Chudy i inni” (1967 r.), powstałego na kanwie opowiadania Władysława Dymnego.

Powstała w Solinie zaporę typu ciężkiego liczy sobie 644 m długości i 82 m wysokości, jej kubatura sięga 760 mln m³, zaś waga przekracza 2 mln ton. Gdyby z betonu do niej użytego odlać sześciany o boku dł. 1m i ułożyć je jeden za drugi, to powstałby mur od Soliny aż po wyspę Wolin. Maksymalne spiętrzenie wody przy zaporze wynosi 60 m i sięga wówczas poziomicy 421,5 m, natomiast dopuszczalne minimum to 41,5 m. Pojemność retencyjna zbiornika wynosi 300 mln m³. Istniejąca przy zaporze elektrownia

o mocy 120 MW wytwarza rocznie do 150 mln kWh energii. Na zalewie znajdują się trzy wyspy: Duża, Skalista i Mała, zwana Zajęczą. Przy wyjątkowo niskim stanie wody wynurza się wyspa, zwana Zjawą. W lecie średni poziom wody sięga 416 m n.p.m. Największa głębokość 48-50 m jest przy zaporze i w fiordzie Nelsona.

Spiętrzone wody zalewu zalały znaczne obszary kilku wsi: Chrewtu, Teleśnicy Sannej, Rajskiego, Sokolego, Soliny z przysiółkami, Wołkowi, Zawozu. Na dnie zalewu znalazło się 5 cmentarzy, częściowo ekshumowanych.

Niemal od samego początku istnienia zaporę posłużyła do koncentracji bazy wypoczynkowo-rekreacyjnej. Powstały tutaj liczne ośrodki wczasowe, stałe i sezonowe, rozwinęła się także infrastruktura agroturystyczna.

Zalew soliński sprzyja w głównej mierze turystyce wodnej, realizowanej poprzez kilkanaście ośrodków żeglarskich i przystani jachtowych umiejscowionych wokół zalewu. Sezon żeglarski na zalewie solińskim trwa od maja do listopada, przy czym najlepsze żeglowanie ze względu na wiatr jest w maju i czerwcu oraz we wrześniu i październiku. Wówczas wiatr osiąga prędkość 5-7 m/s, zaś w porywach 15-17 m/s. W lipcu i sierpniu natomiast 3-4 m/s. Najkorzystniej żegluje się w godzinach 10-18. Najwyższe fale osiągają 50-70 cm. Wiosną i

jesienią występują liczne zamglenia. Zalew soliński jest szczególnie atrakcyjny dla żeglarzy preferujących dużą zmienność wiatrów.

Wypożyczalnie sprzętu pływającego

- OW MSW „Jawor” Polańczyk, tel. (0-13) 4692077, tel. kom. 691204695, 608292961
- WZW „Jawor” Solina, tel. (0-13) 4688145
- Hotel „Energetyk” Myczkowce, tel. (0-13) 4618031
- OW „Bieszczady” Myczkowce, tel. (0-13) 4618042
- OSW „Organika-Sarzyna” Zawóz, tel. (0-13) 4692545, (0-17) 2413231
- ZW „Wyspa” Polańczyk, tel. (0-13) 4692746, 4692747, 4703626, fax (0-13) 4703625
- OWR „Stomil – ZJAWA” w Polańczyku, tel. (0-13) 466 61 39, tel. kom. 691 399 200, www.sanatorium-stomil.pl, e-mail: zjawa@sanatorium-stomil.pl
- KOZZ „Krosno” Polańczyk, tel. (0-13) 4666138, tel. kom. 604246569, www.kozz.prv.pl, e-mail: ozzkrosno@poczta.onet.pl
- CWS „Unitra” Polańczyk, tel. (0-13) 4692331, fax (0-13) 4692382, www.unitra.of.pl, e-mail: unitra@os.pl
- OLW „Dedal” Polańczyk, tel./fax (0-13) 4692008, (0-13) 4692009, (0-13) 4692030
- BWOPR Polańczyk – Cypel, baza centralna, tel. kom. 607112112, 607384523
- OUW „Biała Flota” Solina, tel./fax (0-13) 4691821, tel. kom. 604109337, 601441017, 602639818, www.bieszczady.net.pl/bialaflota, e-mail: bialaflota@op.pl
- TRAMP Polańczyk – kursy statkiem, tel. kom. 604484715

Niezwykłą atrakcją turystyczną zalewu solińskiego są rejsy statkami bieszczadzkiej floty, wypływającymi z Polańczyka i Soliny, organizowane przez:

- OUW „Biała Flota” Solina, tel./fax (0-13) 4691821, tel. kom. 604109337, 601441017, 602639818, www.bieszczady.net.pl/bialaflota, e-mail: bialaflota@op.pl
- TRAMP Polańczyk, tel. kom. 604484715

Bezpieczeństwa amatorów turystyki wodnej strzegą ratownicy Bieszczadzkiego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego oraz Policja Wodna.

W 1974 r. leżący nad zalewem solińskim Polańczyk uzyskał statut uzdrowiska. Występujące tutaj wody mineralne: wodoro-chlorkowo-sodowe, wodoro-węglowo-chlorkowe i wodoro-węglowo-chlorkowo-bromowo-jodowe oraz swoisty klimat pozwalają na leczenie wielu schorzeń, w tym chorób układu moczowego i układu oddechowego.

Oficjalna strona Zespołu Elektrowni Wodnych Solina-Myczkowce <http://www.solina.pl>

Jednakże zalew soliński to nie tylko żegluga. Teren, na którym powstał, od wieków leżał w swoistym tyglu, który spajał różnorodność etniczną i religijną w jednakowo trudnych dla wszystkich osiedlających się warunkach przyrodniczych. I tak było do połowy XX w. przez niemal 500 lat. Okres II wojny światowej, a zwłaszcza masowych wysiedleń i kończącej je akcji „Wisła” po wojnie zaburzył ciągłość kulturową tych terenów. Odeszli stanowiący tutaj większość Rusini, odeszli Żydzi, a więc dwie dominujące w swoim czasie grupy etniczne. Resztę stało się „łupem” barbarzyństwa i czasu. Niewiele pamiątek po Bojkach – bieszczadzkich góralach, pozostało do dzisiaj, tak jak niewiele już śladów bytności na tych terenach Żydów. Te nieliczne pozostałości kultury materialnej stwarzają szansę rozwój turystyki refleksyjnej.